Từ những trang sách in đến một thư viện số sống động: Vì sao xuất bản sách trên website CMS có thể thay đổi mọi thứ

Bởi Frank , 22 Tháng 11 2026

Từ những trang sách in đến một thư viện số sống động: Vì sao xuất bản sách trên website CMS có thể thay đổi mọi thứ

Trải nghiệm xuất bản tập truyện ngắn bằng tiếng Việt của Kiều Bích Hậu trên Jakobijn.be mang đến một góc nhìn thực tế về cách thức hoạt động xuất bản độc lập có thể phát triển trong những năm tới.

Tác giả: Frank Dumon

Một dự án xuất bản nhỏ mang ý nghĩa lớn lao hơn nhiều

Ngày 21 tháng 11 năm 2026, phiên bản tiếng Việt của

Trời là ta ở tột cùng nhân bản, tập sách gồm mười sáu truyện ngắn của nhà văn Việt Nam Kiều Bích Hậu, đã xuất hiện trên Jakobijn.be. Những chủ đề của tập sách — tự kỷ, đời sống gia đình, định kiến xã hội, phẩm giá cá nhân, lòng trắc ẩn và những người chăm sóc trẻ em dễ bị tổn thương — khiến đây trở thành một ví dụ đặc biệt có ý nghĩa về những tác phẩm văn học xứng đáng vượt ra ngoài giới hạn của một cuốn sách in.

Cuốn sách không xuất hiện dưới dạng một website đã được chuẩn bị sẵn. Điểm khởi đầu là một tệp PDF của ấn phẩm in. Văn bản phải được xử lý để đưa lên mạng; ảnh bìa phải được tách ra từ toàn bộ bản thiết kế dành cho nhà in; và cấu trúc Book của website phải được thiết lập.

Quản trị viên kỹ thuật Olivier Debaere đã hỗ trợ đưa tác phẩm lên mạng. Kết quả là một trang giới thiệu sách, bìa sách tiếng Việt nguyên bản, mục lục và hai mươi thành phần được liên kết với nhau: một lời đầu sách, mười sáu truyện ngắn và ba bài bình luận văn học ở phần cuối.

Bản thân điều đó đã là một thành quả. Quan trọng hơn, nó cho thấy một khả năng rộng lớn hơn: hệ thống quản trị nội dung, hay **CMS**, có thể biến cuốn sách từ một vật thể hữu hình đơn lẻ thành một tập hợp nội dung có thể truy cập, tìm kiếm, mở rộng và có khả năng xuất bản bằng nhiều ngôn ngữ. Sự thay đổi này không đơn thuần nằm ở định dạng. Nó còn làm thay đổi cách một tác phẩm được khám phá, trao đổi, duy trì và kết nối với độc giả.

1. Một tác phẩm, bốn ngôn ngữ — và có thể còn nhiều hơn nữa

Xuất bản quốc tế theo phương thức truyền thống thường đòi hỏi phải thương lượng về các ấn bản riêng, thuê dịch thuật tốn kém, dàn trang lại và phân phối từng phiên bản ngôn ngữ qua các kênh khác nhau. Một CMS đa ngôn ngữ mang đến cấu trúc khác: một dự án biên tập có thể có các phiên bản liên kết với nhau bằng tiếng Việt, tiếng Anh, tiếng Pháp và tiếng Hà Lan, mỗi phiên bản có những trang dễ đọc và địa chỉ web riêng theo ngôn ngữ.

Hệ thống Content Translation của Drupal hỗ trợ dịch tiêu đề, các trường nội dung chính và những thành phần khác. Dịch thuật có sự hỗ trợ của trí tuệ nhân tạo (AI) có thể đẩy nhanh đáng kể việc tạo bản dịch đầu tiên, kể cả với những chương dài. Công việc từng đòi hỏi nhiều công sức và nguồn lực giờ đây có thể bắt đầu từ một bản thảo gốc cùng một quy trình biên tập được quản lý chặt chẽ. Drupal thậm chí còn có tiện ích tích hợp AI Translate tùy chọn, được thiết kế để tạo bản dịch ngay trong hệ thống quản trị nội dung.

Tuy nhiên, **không nên nhầm lẫn giữa khả năng và kết quả đã hoàn thành**. Tại thời điểm viết bài này, có thể xác nhận sách của Kiều Bích Hậu đang được giới thiệu bằng tiếng Việt trên Jakobijn.be; các ấn bản tiếng Anh, tiếng Pháp và tiếng Hà Lan là cơ hội xuất bản trong tương lai, chứ không phải những ấn bản đã phát hành. AI cũng không bảo đảm độ trung thành với tác phẩm văn học. Ẩn dụ, tham chiếu văn hóa, sự mỉa mai, sắc thái khẩu ngữ và những tinh tế về cảm xúc đều cần được con người xem xét, tốt nhất là người thông thạo ngôn ngữ đích và, nếu có thể, chính tác giả.

Mô hình lý tưởng rất rõ ràng: **tiếng Việt vẫn là bản gốc có giá trị tham chiếu; AI hỗ trợ tạo bản dịch dự thảo; con người rà soát; tác giả phê duyệt; và Drupal giúp độc giả dễ dàng tìm thấy từng ấn bản đã được thông qua.** Cách làm này có thể đưa văn học Việt Nam đến với những độc giả mới mà không đánh mất tiếng nói riêng của tác phẩm.

2. Một cuốn sách có thể chứa đựng nhiều hơn văn bản

Sách in có thể bao gồm tranh minh họa, ảnh chụp và chú thích cuối trang. Một ấn phẩm trên web có thể bổ sung những chiều kích khác mà vẫn giữ nguyên văn bản gốc. Một chương sách có thể dẫn trực tiếp đến tài liệu lịch sử, công trình nghiên cứu, cuộc phỏng vấn tác giả hay bài tiểu luận liên quan. Hình ảnh có thể được đặt bên cạnh đoạn văn mà chúng giúp làm sáng tỏ. Âm thanh có thể đưa chính giọng đọc của nhà văn đến với độc giả. Video có thể ghi lại một cuộc trò chuyện, một buổi đọc sách hoặc chuyến thăm địa điểm được nhắc đến trong tác phẩm.

Ví dụ, trong tương lai, tập truyện của Kiều có thể được bổ sung bản thu âm một truyện ngắn bằng tiếng Việt, phụ đề tùy chọn ở ngôn ngữ khác hoặc một cuộc phỏng vấn trong đó chị kể về quá trình sáng tác. Đây là **những ý tưởng có thể bổ sung trong tương lai**, không phải những tính năng đã được xác nhận là hiện diện trên các trang sách đang xuất bản.

Hệ thống Media của Drupal được thiết kế để quản lý và tái sử dụng nội dung đa phương tiện trong toàn website. Nếu được triển khai hợp lý, những chất liệu ấy sẽ trở thành các lớp nội dung biên tập có giá trị, chứ không phải vật cản giữa người đọc và câu chuyện. Khả năng tiếp cận cũng rất quan trọng: hình ảnh cần văn bản thay thế có ý nghĩa, âm thanh cần bản chép lời và video cần phụ đề phù hợp. Một cuốn sách có thể nghe, phóng to chữ, điều hướng bằng bàn phím hoặc đọc bằng công nghệ hỗ trợ sẽ phục vụ cả những người gặp khó khăn khi đọc sách in thông thường.

3. Có thể cập nhật một ấn phẩm mà không đánh mất bản sắc của tác phẩm

Khái niệm “cuốn sách sống” cần được hiểu một cách thận trọng. Tác phẩm hư cấu không phải bản tin thời sự, và những câu văn đã hoàn thiện của tác giả không nên bị âm thầm viết lại mỗi khi xuất hiện thông tin mới. Tuy vậy, phần nội dung bao quanh tác phẩm vẫn có thể phát triển. Lời giới thiệu có thể được mở rộng, thông tin thư mục có thể được đính chính, các liên kết tham khảo có thể được sửa và những bài viết cung cấp bối cảnh có thể được bổ sung. Nếu việc sửa đổi chính văn bản văn học được phê duyệt, lịch sử phiên bản có thể lưu lại thay đổi đó.

Drupal hỗ trợ lưu các phiên bản chỉnh sửa và, khi được cấu hình, những quy trình kiểm duyệt phân biệt bản nháp với phiên bản công khai đã phê duyệt. Điều này mang lại lợi thế thực tiễn so với một tệp PDF được lưu hành từ nhiều năm trước: độc giả có thể tiếp cận một phiên bản hiện hành được xác định rõ ràng, trong khi biên tập viên vẫn lưu được lịch sử thay đổi. Cách tiếp cận tốt nhất là **giữ nguyên văn bản gốc, ghi ngày tháng của những sửa đổi đáng kể và duy trì các ghi chú biên tập riêng khi cần thiết**.

Đối với sách lịch sử, khoa học và giáo dục, khả năng này còn có ý nghĩa hơn nữa. Tư liệu lưu trữ mới, số liệu được điều chỉnh, các đính chính và phát hiện liên quan có thể được liên kết với những chương hiện có mà không cần tổ chức một đợt in lại toàn bộ. Thay vì ngày càng ít hữu ích, một ấn phẩm số được duy trì tốt có thể trở nên giàu thông tin hơn theo thời gian.

4. Nhiều người có thể cùng đóng góp mà không đánh mất quyền kiểm soát biên tập

Việc xuất bản sách không nhất thiết phải là công việc kỹ thuật của một người. Tác giả có thể cung cấp và phê duyệt văn bản; dịch giả chuẩn bị các phiên bản ngôn ngữ; biên tập viên kiểm tra tính nhất quán; nhà sử học hoặc chuyên gia thẩm định tài liệu bổ trợ; và quản trị viên website duy trì nền tảng kỹ thuật. Hệ thống vai trò, quyền truy cập và quy trình biên tập của Drupal có thể phân chia những trách nhiệm này.

Sách của Kiều cũng minh họa một hình thức hợp tác đơn giản: nhà văn cung cấp tác phẩm, người sở hữu website tổ chức xuất bản và quản trị viên kỹ thuật giải quyết các vấn đề công nghệ. Giai đoạn tiếp theo có thể có thêm người kiểm tra bản dịch và những người được mời viết bình luận. Điều cốt yếu là **hợp tác không có nghĩa mọi người đều phải được trao quyền truy cập không giới hạn vào website**. Người tham gia có thể làm việc qua tài liệu và quy trình duyệt nội dung, trong khi chỉ người được cấp quyền mới có thể thay đổi các trang đã công bố.

Lợi ích đạt được vừa mang tính thực tiễn, vừa mang tính tri thức. Kiến thức chuyên môn có thể nâng cao chất lượng ấn phẩm, nhưng tên tác giả, quyền nhân thân đối với tác phẩm và quyền quyết định cuối cùng của tác giả phải luôn được thể hiện rõ và tôn trọng.

5. Độc giả có thể tìm kiếm trong sách thay vì lần giở hàng trăm trang

Sách in đòi hỏi phải có mục lục, bảng tra cứu hoặc rất nhiều kiên nhẫn. Sách số cho phép người đọc theo các liên kết chương, tìm tên riêng và chủ đề rồi trở lại trực tiếp một mục cụ thể. Trong Drupal, module Book tổ chức các trang liên quan theo cấu trúc phân cấp, còn chức năng tìm kiếm của website, nếu được cấu hình phù hợp, có thể lập chỉ mục nội dung. Những cách triển khai nâng cao hơn có thể sử dụng Search API để bổ sung bộ lọc, lựa chọn ngôn ngữ và kết quả xếp theo mức độ liên quan.

Hãy hình dung một độc giả đang tìm những đoạn viết về tình mẫu tử, hỗ trợ giáo dục, sự kỳ thị hoặc hòa nhập. Thay vì đọc lần lượt từng trang PDF, người đó có thể tìm thấy các đoạn liên quan ở nhiều chương và chuyển ngay đến đó. Nhà nghiên cứu và giáo viên có thể xây dựng bài giảng dựa trên liên kết đến từng chương cụ thể; dịch giả có thể tra cứu thuật ngữ lặp lại; độc giả có thể chia sẻ chính xác một truyện ngắn thay vì yêu cầu người khác mở đến trang 246 của sách in.

Lợi ích này phụ thuộc vào cách triển khai. **Đưa văn bản lên mạng không tự động khiến chức năng tìm kiếm nội bộ của website trở nên xuất sắc**: các chương phải được lập chỉ mục đúng cách, khả năng xử lý ngôn ngữ phải hoạt động và giao diện tìm kiếm phải dễ hiểu. Tuy nhiên, đây là nền tảng để xây dựng trải nghiệm khám phá nội dung hiệu quả hơn rất nhiều.

6. Giảm chi phí phân phối, nhưng vẫn cần tính đúng những khoản chi

Sự khác biệt về kinh tế là đáng kể. Với bản số, mỗi độc giả mới không đòi hỏi thêm một cuốn sách in, một kiện hàng hay một chuyến vận chuyển. Không cần kho chứa sách vật lý, không phải trả bưu phí cho mỗi lượt tải xuống và không cần in lại toàn bộ cuốn sách chỉ vì một đường dẫn hoặc lời giới thiệu đã thay đổi.

Một website đã hoạt động còn có thể phục vụ nhiều mục đích cùng lúc: đăng bài viết, xuất bản sách, lưu trữ phỏng vấn và trình bày các bản dịch. Trong hoàn cảnh đó, chi phí bổ sung để đưa một cuốn sách mới lên mạng có thể tương đối thấp so với việc tổ chức một hệ thống phân phối bản in riêng biệt. Phần mềm mã nguồn mở như Drupal không bắt buộc phải trả phí bản quyền phần mềm CMS độc quyền.

Dù vậy, xuất bản trực tuyến **không hoàn toàn miễn phí**. Dịch vụ lưu trữ web, đăng ký tên miền, sao lưu, cập nhật bảo mật, cải thiện khả năng tiếp cận, hiệu đính, kiểm tra bản dịch, xin phép sử dụng nội dung, hỗ trợ kỹ thuật và lưu giữ lâu dài đều đòi hỏi thời gian hoặc kinh phí. Website có thể giảm chi phí in ấn và phân phối, nhưng không xóa bỏ giá trị — hay chi phí — của công việc biên tập chuyên nghiệp. Lợi thế tài chính lớn nhất là có thể tái sử dụng hạ tầng xuất bản sẵn có và đưa thêm một bản sách đến độc giả với chi phí biên rất thấp.

7. Từ độc giả địa phương đến công chúng quốc tế

Sách in tiếng Việt thường đến với độc giả qua một số hiệu sách, tổ chức văn hóa, mạng lưới quan hệ cá nhân và hệ thống phân phối nhất định. Một địa chỉ web công khai khiến khoảng cách địa lý trở thành rào cản nhỏ hơn rất nhiều. Về nguyên tắc,

một sinh viên Việt Nam ở Pháp, một nhà nghiên cứu tại Bỉ, một gia đình ở Canada hay một độc giả ở Hà Nội đều có thể mở cùng một chương sách mà không phải chờ chuyến hàng quốc tế.

Bốn phiên bản ngôn ngữ được biên tập kỹ lưỡng có thể mở rộng cơ hội ấy. Tiếng Anh có thể đưa tác phẩm đến với lượng độc giả quốc tế đông đảo; tiếng Pháp phục vụ độc giả ở nhiều châu lục; tiếng Hà Lan kết nối dự án với công chúng tại Bỉ và Hà Lan; còn tiếng Việt giữ lại ngôn ngữ gốc, bối cảnh văn hóa và bản sắc văn học của tác phẩm.

Khả năng hiển thị trên công cụ tìm kiếm có thể củng cố kết quả đó. Google khuyến nghị sử dụng URL riêng cho các phiên bản đã dịch để làm rõ mối liên hệ giữa chúng. Nhưng việc xuất bản không bảo đảm thứ hạng tìm kiếm cao hay lượng độc giả lớn. Khả năng được tìm thấy vẫn phụ thuộc vào cấu trúc hợp lý, dữ liệu mô tả chính xác, các liên kết hữu ích, công tác giới thiệu bền bỉ và mức độ độc giả thấy tác phẩm có liên quan đến mình.

8. Mỗi chương sách đều trở thành một nội dung có thể chia sẻ

Một trang sách với URL ổn định của riêng mình có thể được lan truyền độc lập qua email, mạng xã hội, bản tin, các nhóm yêu văn học và website giáo dục. Một độc giả xúc động trước một truyện ngắn không cần phải giới thiệu cả tập sách in dày 312 trang trước khi bắt đầu trò chuyện; họ có thể chia sẻ chính truyện ấy và nhờ hệ thống điều hướng chương, dẫn người đọc mới trở lại toàn bộ tập sách.

Điều này đặc biệt hứa hẹn đối với truyện ngắn. Mỗi truyện có tên gọi, chủ đề và mạch cảm xúc riêng, phù hợp cho thảo luận trong các nhóm đọc sách, giữa giáo viên, học giả hoặc những người quan tâm đến vấn đề được đề cập. Một bài đăng mạng xã hội có thể giới thiệu một truyện, trích dẫn ngắn khi được phép và dẫn liên kết đến toàn văn trên trang xuất bản do tác giả lựa chọn.

Các nền tảng mạng xã hội có thể thay đổi quy định và thuật toán, nhưng một website được duy trì tốt sẽ cung cấp nơi lưu giữ lâu dài hơn cho toàn bộ tác phẩm. Mạng xã hội có thể dẫn độc giả đến với sách; không nhất thiết phải là kho lưu trữ vĩnh viễn của sách.

9. Độc lập hơn — và cũng có trách nhiệm hơn

Có một lập luận văn hóa quan trọng ủng hộ xuất bản độc lập. Một nhà văn và nhà xuất bản có quyền kiểm soát CMS của mình có thể tự quyết định cấu trúc cuốn sách, duy trì kho lưu trữ, giới thiệu các phiên bản đa ngôn ngữ và sửa lỗi mà không phải

chờ một nền tảng thương mại thiết kế lại sản phẩm. Website có thể trở thành địa chỉ tham chiếu ổn định cho tác phẩm và mối liên hệ của nó với những ấn phẩm khác.

Tính độc lập ấy vẫn có giới hạn. Các thỏa thuận về bản quyền phải cho phép xuất bản và dịch thuật trực tuyến; hình ảnh và bản ghi âm, ghi hình cần có sự cho phép phù hợp; dữ liệu cá nhân phải được bảo vệ; và người vận hành phải chủ động duy trì phần mềm an toàn cùng các bản sao lưu đáng tin cậy. Văn bản số không tự nhiên được bảo tồn chỉ vì hôm nay nó đang ở trên mạng. Khả năng tiếp cận dài hạn đòi hỏi lưu trữ, xuất dữ liệu, hồ sơ biên tập rõ ràng và kế hoạch ứng phó nếu website một ngày nào đó chuyển sang chủ sở hữu khác.

Đối với văn học, điều đặc biệt quan trọng là tác giả gốc phải luôn được ghi nhận không thể nhầm lẫn, ngay cả khi tài khoản kỹ thuật của CMS thuộc về một người khác. Giao diện xuất bản tuyệt đối không được che khuất quyền tác giả đối với tác phẩm văn học.

10. Điều gì có thể diễn ra tiếp theo, từ năm 2027 đến 2031?

Sau đây là **những hướng phát triển có thể xảy ra và đề xuất về mặt biên tập, chứ không phải lời hứa hay dự đoán rằng các tính năng ấy sẽ tự động xuất hiện trên Jakobijn.be**.

Quy trình đa ngôn ngữ có AI hỗ trợ đáng tin cậy hơn. Một thay đổi trong lời đầu sách hoặc ghi chú về sự kiện có thể kích hoạt thông báo rằng ba bản dịch tương ứng cần được rà soát. Bộ nhớ dịch thuật và danh sách thuật ngữ đã được con người phê duyệt có thể nâng cao tính nhất quán trong một bộ sưu tập lớn. Lợi ích là việc bảo trì nhanh hơn, trong khi đánh giá văn học cuối cùng vẫn thuộc về con người.

Nghe sách trở thành một cách đọc thông thường. Với sự đồng ý của tác giả, các bản đọc được ghi âm chuyên nghiệp hoặc giọng đọc tổng hợp được kiểm tra cẩn thận có thể giúp độc giả nghe những phiên bản tiếng Việt, tiếng Anh, tiếng Pháp và tiếng Hà Lan. Văn bản đồng bộ với âm thanh có thể hỗ trợ người học tiếng Việt và những người gặp khó khăn về thị giác hoặc việc đọc.

Tìm kiếm theo ý nghĩa thay vì chỉ theo từ khóa chính xác. Dự án AI Search của Drupal đã khám phá khả năng tìm kiếm ngữ nghĩa: tìm những đoạn liên quan đến một ý tưởng ngay cả khi độc giả không dùng đúng từ ngữ xuất hiện trong văn bản. Trong một thư viện văn học tương lai, người ta có thể hỏi tập truyện bàn ở đâu về xung đột giữa định kiến xã hội và tình yêu của cha mẹ, rồi được hướng đến những chương liên quan. Các hệ thống như vậy sẽ cần lập chỉ mục chính xác, câu trả lời có

dẫn nguồn và biện pháp ngăn ngừa những bản tóm tắt bịa đặt.

Các ấn bản phục vụ nghiên cứu phong phú hơn. Những chương sách có thể được liên kết với phỏng vấn, ghi chú bối cảnh, hình ảnh và thư mục tài liệu. Giáo viên có thể xây dựng lộ trình học tập từ những tác phẩm được lựa chọn. Các phần bổ sung của biên tập viên vẫn cần được phân biệt với văn học hư cấu nguyên bản của tác giả.

Nhiều định dạng đọc từ một nguồn nội dung được quản lý thống nhất. Một CMS có thể cung cấp cả trang web lẫn các định dạng tải xuống, bao gồm EPUB hoặc PDF có thể in, nhờ các công cụ tương thích và công tác dàn trang cẩn thận. Điều đó phục vụ độc giả thích máy đọc sách, muốn đọc khi không có kết nối mạng hoặc cần bản in, trong khi website vẫn là nguồn thông tin cập nhật trung tâm.

Không khả năng nào trong số đó đòi hỏi phải từ bỏ sách in. Một ấn bản số được thiết kế tốt có thể hỗ trợ sách in chứ không thay thế nó. Thay đổi quan trọng nằm ở chỗ một tác phẩm có thể đến với người đọc qua nhiều định dạng và ngôn ngữ, mà không cần tạo ra các dự án xuất bản tách biệt cho từng phiên bản.

Một nguyên tắc thực tiễn: công nghệ phải phục vụ văn bản

Chuyển đổi từ PDF sang một cuốn sách số có cấu trúc không phải việc không tốn công sức. Lỗi định dạng cần được sửa, văn bản ngôn ngữ gốc phải được kiểm tra, hệ thống điều hướng phải được thử nghiệm và các bản dịch cần được phê duyệt. Nội dung đa phương tiện có thể gây xao nhãng thay vì làm sáng tỏ. Những đoạn mô tả do AI tạo ra có thể thiếu chính xác. Người vận hành website cần tránh xem sự dễ dàng về kỹ thuật như giấy phép tự ý sửa đổi tác phẩm của nhà văn mà không tham khảo ý kiến họ.

Với tập truyện của Kiều Bích Hậu, bước tiếp theo có trách nhiệm vì thế không phải tuyên bố đã hoàn thành một ấn bản quốc tế, mà là để tác giả đánh giá bản xuất bản tiếng Việt, chỉnh sửa những vấn đề nếu có và quyết định cuốn sách sẽ phát triển như thế nào. Sau đó, các phiên bản ngôn ngữ và nội dung đa phương tiện khác có thể được chuẩn bị theo một quy trình phê duyệt rõ ràng.

Thành tựu thực sự của CMS không phải khiến trách nhiệm biên tập trở nên không cần thiết. Đó là tạo ra nhiều cách hơn để con người thực hiện trách nhiệm ấy một cách minh bạch và hợp tác.

Kết luận: cuốn sách có thể có đời sống thứ hai mà không đánh mất đời sống đầu tiên

Sách in vẫn là một vật thể đẹp đẽ và có ý nghĩa văn hóa quan trọng. Nó lưu giữ một ấn bản cụ thể, một thời điểm nhất định trong cuộc đời tác giả và mối liên hệ hữu hình với người đọc. Việc xuất bản qua CMS mang đến điều khác: cuốn sách có thể được khám phá từ một quốc gia khác, tìm kiếm theo chủ đề, thảo luận qua một liên kết, bổ sung nội dung đa phương tiện được lựa chọn cẩn thận và giới thiệu bằng nhiều ngôn ngữ.

Ấn bản trực tuyến đầu tiên bằng tiếng Việt của *Trời là ta ở tột cùng nhân bản* cho thấy ngay cả một sáng kiến xuất bản độc lập có quy mô khiêm tốn cũng có thể đạt được những gì khi một nhà văn, một người biên tập và một quản trị viên website có năng lực kỹ thuật cùng hợp tác. Nó còn gợi mở tương lai rộng lớn hơn cho văn học độc lập và những kho lưu trữ vốn có nguy cơ bị giới hạn trong sách giấy hoặc các tệp tin khó tiếp cận.

Trời là ta ở tột cùng nhân bản gồm 16 truyện ngắn xoay quanh một chủ đề chung: trẻ em mắc chứng tự kỷ hoặc trầm cảm — một đề tài còn tương đối mới trong văn học Việt Nam, và **Ki?u Bích H?u** có lẽ là một trong những tác giả đầu tiên khai thác đề tài này.

Sách in lưu giữ tác phẩm. Một thư viện số được duy trì tốt có thể giúp tác phẩm ấy tiếp tục tìm đến những độc giả mới. Tương lai tốt đẹp nhất của xuất bản không nhất thiết là sách in *hoặc* sách số, mà là sách in *và* sách số, với sự chăm chút biên tập của con người, công nghệ mở và những khả năng ngày càng lớn của AI được sử dụng có trách nhiệm.

Nguồn tham khảo và tài liệu đọc thêm

1. Kiều Bích Hậu, *Trời là ta ở tột cùng nhân bản* — ấn bản trực tuyến tiếng Việt, Jakobijn.be.
2. Drupal — Module Book: tổ chức, điều hướng và cộng tác biên soạn.
3. Drupal — Tổng quan về Content Translation.
4. Drupal — Dự án AI Translate.
5. Drupal — Tổng quan về module Media.
6. Drupal — Quy trình biên tập và quản lý phiên bản.
7. Drupal — Search API.
8. Drupal — AI Search (tìm kiếm ngữ nghĩa).
9. Google Search Central — Quản lý website đa ngôn ngữ.
10. W3C Web Accessibility Initiative — Hướng dẫn viết nội dung web dễ tiếp cận.